

Dialogkort vg3

Kapittel 17 Språkhistoria på 1-2-3

Spørsmål

Kvifor ønskte ein eit nytt skriftspråk i Noreg etter 1814?

Svar

I 1814 fekk Noreg Grunnlova og blei meir eller mindre ein sjølvstendig stat. Derfor var det viktig å reflektere over kva «det norske» var, også når det gjaldt språket. Dette var i romantikken, der ein la vekt på særpreget til kvart land. Språk var ein viktig del av dette særpreget.

Dialogkort vg3

Kapittel 17 Språkhistoria på 1-2-3

Spørsmål

Kva for nokre standpunkt stod sterkt før 1850?

Svar

1850 var det tre hovudlinjer:

- behalde dansken
- fornorske dansken
- lage eit nytt norsk språk

intertekst

Dialogkort vg3

Kapittel 17 Språkhistoria på 1-2-3

Spørsmål

Kva for to linjer blei ståande etter 1850?

Svar

- **fornorsking** – representert ved Knud Knudsen
- **målreising** – representert ved Ivar Aasen

Dialogkort vg3

Kapittel 17 Språkhistoria på 1-2-3

Spørsmål

Kven var dei to viktigaste aktørane i språkstriden på 1800-talet?

Svar

bondesonen Ivar Aasen, som stod for landsmålet (seinare nynorsk), og lektoren Knud Knudsen, som stod for riksmålet (seinare bokmål)

intertekst

Dialogkort vg3

Kapittel 17 Språkhistoria på 1-2-3

Spørsmål

Kva for vedtak blei fatta på slutten av 1800-talet?

Svar

1878 – vedtak om at opplæringa skulle skje på **det lokale talemålet** (ein kunne ikkje korrigere barna sitt talemål)

1885 – **jamstillingsvedtaket**, som innebar at landsmålet blei likestilt med dansk som skriftspråk

1892 – **målparagrafen**, som innebar at både landsmål og dansk kunne brukast i skulane

Dialogkort vg3

Kapittel 17 Språkhistoria på 1-2-3

Spørsmål

Kvifor meinte ein det var problematisk med to skriftspråk på 1800-talet?

Svar

Dei to skriftspråka spegla ikkje **talemålet** i heile landet. Særleg talemålet på Austlandet og arbeidarmålet mangla både i landsmålet og i riksmålet. Dette gjaldt store folkegrupper, og det danna grunnlaget for å prøve å samle dei to målformene i eit felles skriftspråk, **samnorsk**.

intertekst

Dialogkort vg3

Kapittel 17 Språkhistoria på 1-2-3

Spørsmål

Kva skjedde i reformene i 1917 og 1938?

Svar

I 1917 gjorde ein det første forsøket på å finne språkformer som kunne vere felles for landsmålet og riksmålet. Dette omfatta mellom anna ord med diftongar (*stein*) og a-endingar i verb- og substantivbøying.

Dialogkort vg3

Kapittel 17 Språkhistoria på 1-2-3

Spørsmål

Kvifor blei det sterke reaksjonar på 1938-reforma?

Svar

I 1917 var endringane i språket **frivillige**. I 1938 blei desse endringane derimot gjort **obligatoriske**. Dette førte til sterke protestar, men dei kom først etter den andre verdskrigen.

intertekst

Dialogkort vg3

Kapittel 17 Språkhistoria på 1-2-3

Spørsmål

Kva førte protestane til?

Svar

Det blei gjort fleire forsøk på å skape «språkfred», og eitt av dei var opprettinga av **Norsk språkråd** i 1972. Formålet til Norsk språkråd var å «fremme samarbeid» mellom dei to språka. I 1981 vedtok ein å reversere ein del av endringane i bokmålet frå 1938.

Dialogkort vg3

Kapittel 17 Språkhistoria på 1-2-3

Spørsmål

Kva for oppgåver har Språkrådet i dag?

Svar

Språkrådet er det statlege organet innan språkspørsmål. Dei skal følge opp vedtak som er gjort i Stortinget, og jobbar for å styrke det norske språket som kultur- og bruksspråk på alle arenaer og for å ta vare på språkmangfaldet i landet.

intertekst